

Elektros energijos importas - konkurentas vietinei gamybai?

Jonas Garbaravičius
UAB „INTER RAO Lietuva”
Valdybos narys

2011 m. rugsėjo 26 d.
Vilnius

INTER **RAO LIETUVA**

- ✓ Konkurencija - tai gerai ar blogai?
- ✓ Ar elektros gamyba yra vienintelė gamyba Lietuvoje?
- ✓ Kodėl elektrą nusiperkame konkurencinėmis kainomis, o dujų ne?

APIE UAB „INTER RAO Lietuva”

- „INTER RAO Lietuva“ - uždaroji akcinė bendrovė įkurta 2002 metais, valdoma dviejų įmonių grupių:
 - ✓ INTER RAO įmonių grupei priklauso 51 proc. akcijų;
 - ✓ Scaent įmonių grupei – 49 proc. akcijų.
- INTER RAO Lietuva vysto savo veiklą sekančiomis kryptimis:
 - ✓ Elektros energijos prekyba, kuri apima elektros energijos importą/eksportą, didmeninę ir mažmeninę elektros prekybą bei finansinę elektros prekybą Lietuvoje, Latvijoje (INTER RAO Latvia) ir Estijoje (INTER RAO Eesti). 2009 m. optimizuojant Rusijos elektros energijos bendrovės „INTER RAO JES“ importuojamos elektros tiekimo ir prekybos sistemą Baltijos šalyse, ją derinant prie būsimos bendros elektros rinkos, „INTER RAO Lietuva” tapo įgaliotu atstovu Baltijos šalims.
 - ✓ Investicijos energetikos sektoriuje. 2011 metais INTER RAO Lietuva dukterinė įmonė UAB „IRL Wind” įsigijo 30 MW vėjo parką Kretingos rajone;
- 2012 metais planuojama pradėti veiklą Lenkijoje bei toliau vystyti investicijas į atsinaujinačią energetiką.

APIE UAB „IRL WIND“

- 2011 m. balandžio mėn. įsteigta UAB „IRL Wind“ yra antrinė UAB „INTER RAO Lietuva“ įmonė, kurios įstatinis kapitalas – 29,4 mln. litų.
- „IRL Wind“ įsteigimas ir netrukus sekusios investicijos į įrenginius, gaminančius elektros energiją iš atsinaujinančių energijos šaltinių, buvo kruopštaus kelerius metus trukusio energijos išteklių, rinkos, teisės aktų ir plėtros perspektyvų tyrimo rezultatas.
- 2011 m. liepos mėn. sėkmingai įgyvendintas pirmasis „IRL Wind“ projektas. Įsigytas 15 veikiančių vėjo jėgainių (su „Enercon E-70“ tipo turbinomis), kurių bendra instaliuota galia siekia 30 MW, parkas Kretingos rajone, Vydmantų kaime.
- „IRL Wind“ planuose – toliau ieškoti naujų galimybių ir investuoti ne tik Lietuvoje, bet ir kaimyninėse šalyse – Latvijoje ir Estijoje, Lenkijoje ir Skandinavijoje.

INTER RAO ĮMONIŲ GRUPĖ

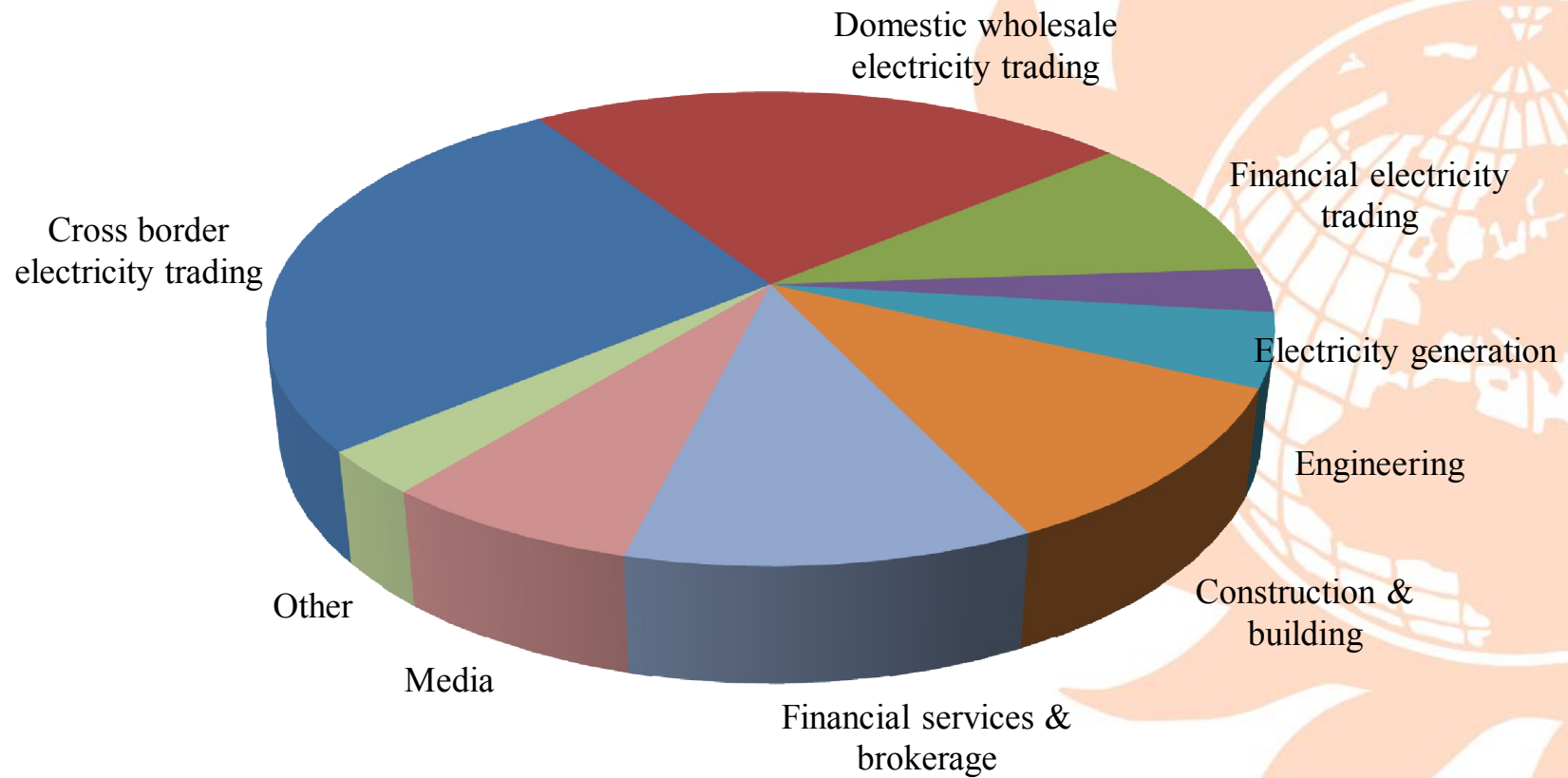
- OAO INTER RAO JES yra tarptautinė energetikos kompanija veikianti daugelyje sektorių;
- INTER RAO JES veiklos vystymo strategija nukreipta tolimesniam gamybos aktyvų didinimui tiek ir Rusijoje, tiek ir užsienyje, su užsibrėžtu tikslu iki 2015 metų patekti į TOP10 pasaulio energetikos kompanijų pagal instaliuotą elektrinių galią;
- Pagrindinės INTER RAO veiklos kryptys yra tokios:
 - Elektros gamyba;
 - Šilumos gamyba ir tiekimas;
 - Tarptautinė prekyba;
 - ✓ *Elektros eksportas;*
 - ✓ *Elektros importas;*
 - Didmeninė elektros energijos prekyba Rusijos rinkoje;
 - Mažmeninė elektros energijos prekyba;
 - Investicijos.

INTER RAO ELEKTROS GAMYBA

- INTER RAO valdomas turtas apima 24 šilumines, vieną atominę ir tris hidroelektrines Rusijoje, Kazachstane, Gruzijoje, Moldavijoje, Tadžikistane ir Armėnijoje. 2010 metų pabaigoje šių elektrinių instaliuota galia siekė 28 000 MW.
- Gamybos pajėgumų pasiskirstymas:
 - ✓ Rusijoje – 22 662 MW;
 - ✓ Užsienyje - 5 832 MW.
- Didelis dėmesys yra skiriamas elektros energijos gamybos plėtrai iš atsinaujinančių energijos šaltinių.

SCAENT ĮMONIŲ GRUPĖ

Vykdomų veiklų pasiskirstymas pagal pajamų struktūrą

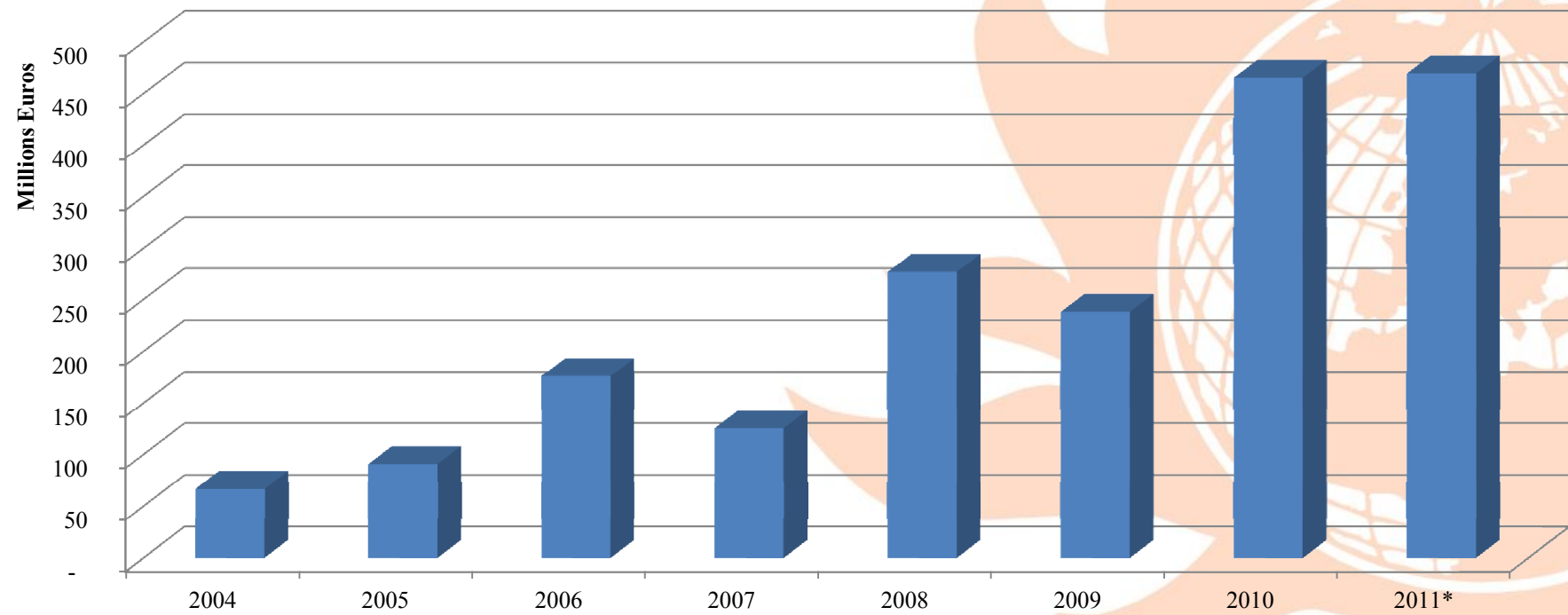

PAGRINDINĖS SCAENT GRUPĖS ĮMONĖS

- Scaent, AB (Švedija) – nuo 2003 metų prekiauja vienoje likvidžiausių pasaulyje NORDPOOL elektros energijos biržoje;
- Scaent Europower, Ltd. (Airija) – nuo 2006 metų prekiauja elektros energija;
- Onergo, OY (Suomija) – šiai kompanijai priklauso licencija tiesti 110 kV elektros energijos perdavimo liniją iš Rusijos į Suomiją;
- Glenglassaugh Distillery, Ltd. (JK) – daugiau nei prieš 133 metus įkurta viskio darykla, atnaujinusi veiklą prieš 4 metus, kurios produkcija sulaukė viso pasaulio viskio žinovų pripažinimo;
- Scaent Realty Development Group, B.V. (Olandija) – grupei priklausančius nekilnojamojo turto vystymo projektus vykdanči kompanija;
- Scaent Baltic, UAB – tarptautinės įmonių grupės dalis veiklos plėtrai Baltijos šalyse bei Lenkijoje.

SCAENT GRUPĖS APYVARTA

Scaent Group turnover

ELEKTROS SEKTORIAUS STRUKTŪRA

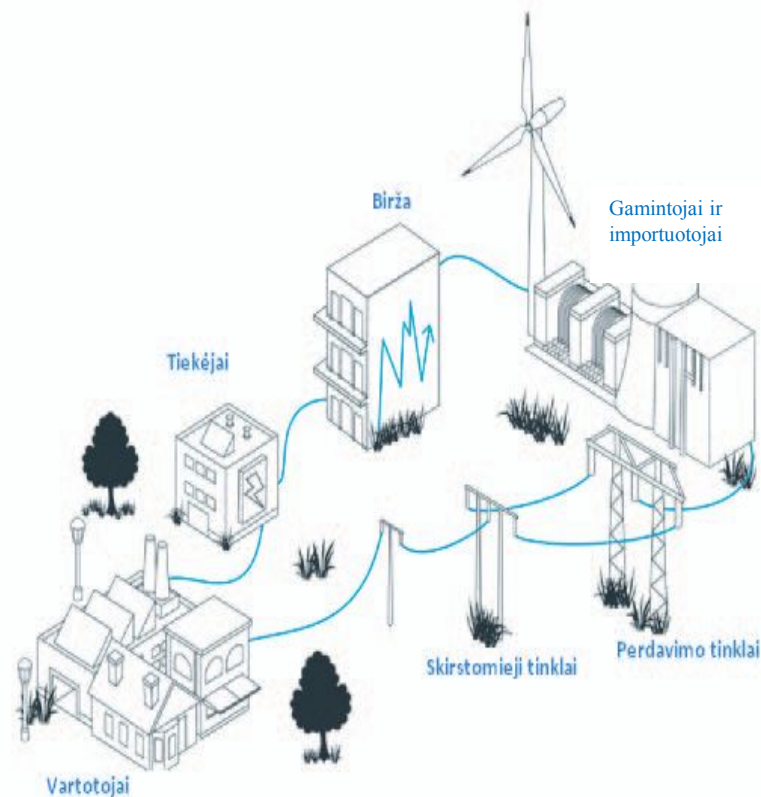
- Elektros energetikos sektoriuje išskiriamos trys pagrindinės veiklos – elektros gamyba/importas, tiekimas vartotojams ir elektros persiuntimas.

- **Elektros gamyba ir importas veikia konkurencijos sąlygomis:**

- ✓ Pagrindinis elektros gamybos šaltinis Lietuvoje yra jau 50 metų eksploatuojama Lietuvos elektrinė, išskyrus šildymo sezoną, kurio metu dominuoja per viešuosius interesus atitinkančias paslaugas remiamos šiluminės elektrinės.

- ✓ Elektros importas patenkina apie 50 proc. Lietuvos poreikio, o elektros energiją Lietuvai tiekia Rusija, Suomija, Estija ir potvynio metu Latvija.

- ✓ Gamintojai turi galimybę realizuoti elektros energiją pagal dvišalius kontraktus ir biržoje, o importuotojai tik biržoje, kurią organizuoja UAB „Baltpool“.

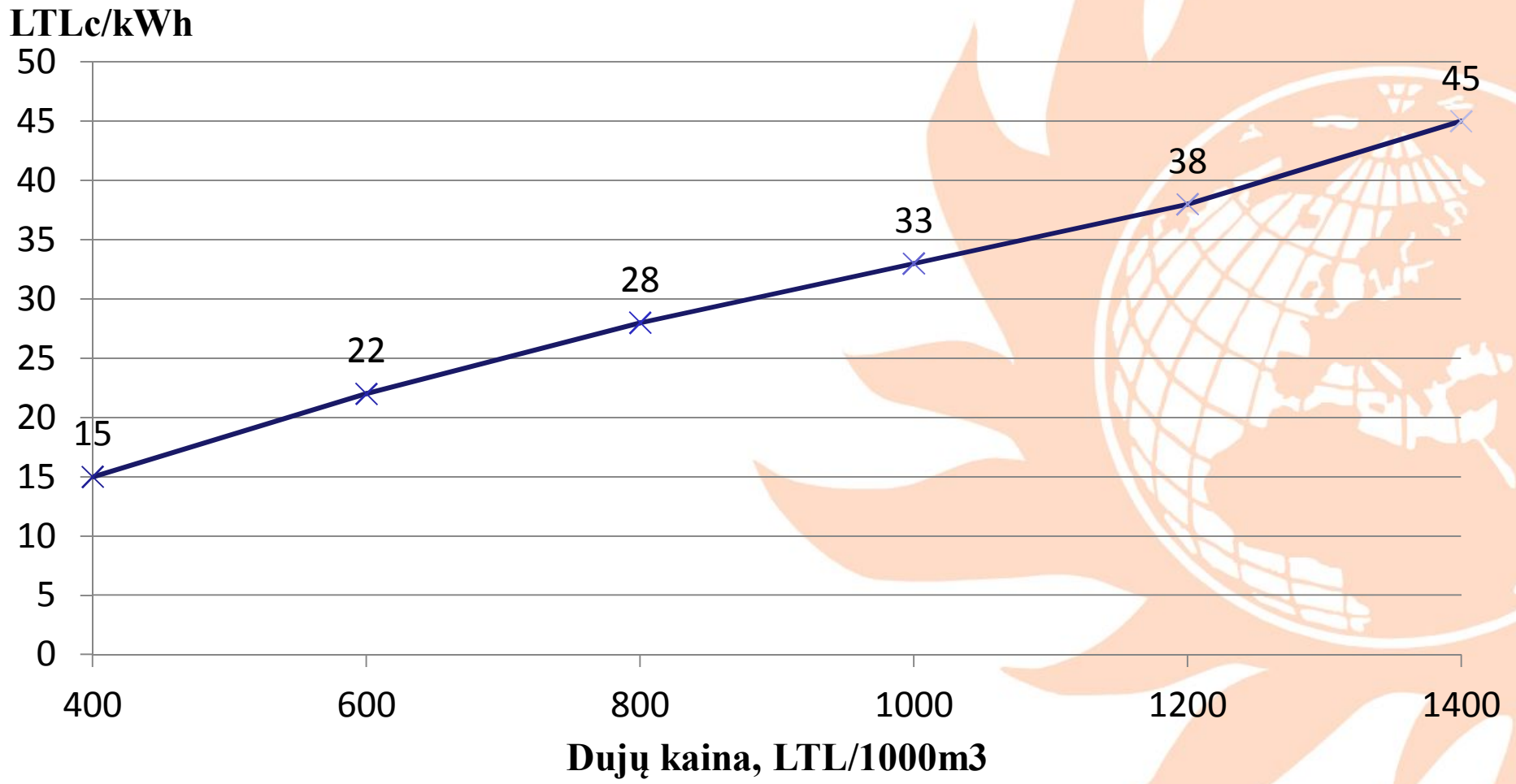
TURIMI ELEKTROS GAMYBOS PAJĖGUMAI

Elektrinės	Instaliuota galia (gross), MW	Pastabos
Lietuvos elektrinė	1800	Kuros dujos (tik LE) ir mazutas. Gali gaminti visus metus, bet labai didelė savikaina, nes įrenginiai technologiškai nusidėvėję
Mažeikių elektrinė	160	
Vilniaus elektrinė	360	Kuras dujos. Tik šildymo sezono metu
Kauno elektrinė	170	
Kauno energija	8	
Klaipėdos energija	11	
Panevėžio elektrinė	35	
Kitos šiluminės elektrinės	110	
Kauno hidroelektrinė	101	Galia pilnai išnaudojama tik potvynio metu, likusiu periodu išnaudojama tik 20-50MW
Kruonio hidroakumuliacinė elektrinė	900	Galia pilnai išnaudojama tik turint pigios naktinės elektros
Mažosios hidroelektrinės	27	
Biokuro elektrinės	38	
Vėjo jėgainės	133	Galia panaudojama tik kai pučia vėjas ir svyruoja nuo 1MW iki 130MW
Iš viso:	3853	

ELEKTROS GAMYBA IR SUVARTOJIMAS LIETUVOJE

	2007	2008	2009	2010	2010 pokytis palyginus su 2009
Elektros energijos gamyba (TWh)	14,00	13,88	15,32	5,70	-63%
<i>Atominė energija</i>	9,83	9,89	10,85	0,0	-100,0%
<i>Iškastinis kuras</i>	3,04	2,81	3,07	4,03	31%
<i>Kruonio HAE</i>	0,54	0,59	0,71	0,76	7%
<i>Hidroenergija</i>	0,42	0,40	0,42	0,54	29%
<i>Vėjo energija</i>	0,11	0,13	0,16	0,22	38%
<i>Biomasės energija</i>	0,06	0,06	0,11	0,15	36%
Elektros energijos suvartojimas (TWh)	9,55	9,88	9,16	9,22	1%
Šaltinis: AB Litgrid, 2010-02-22					

DUJŲ KAINOS ĮTAKA LIETUVOS ELEKTRINĖS GAMINAMOS ELEKTROS SAVIKAINAI

BENDRA SITUACIJA REGIONE

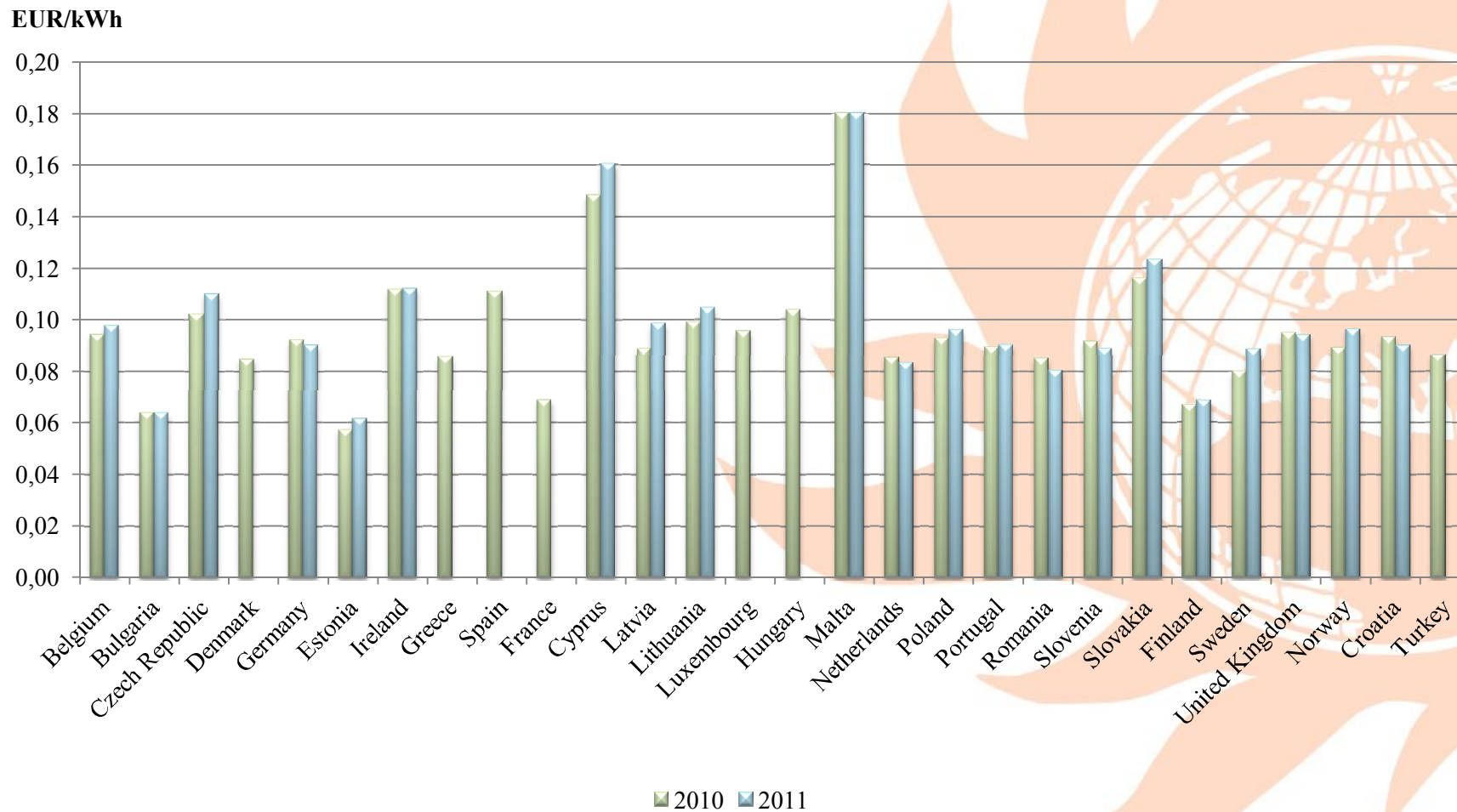
1. Perteklines instaliuotas elektros galias turi Lietuva, Estija, Baltarusija ir Rusija.

2. Atsižvelgus į ekonominius gamybos kaštus perteklinius pajėgumus turi tik Estija ir Rusija:

✓ Estija turi pas juos išgaunamą kuro šaltinį – skalūnus, o į elektros savikainą nėra įtraukiami elektrinių statybos kaštai ir mokestis už CO2 išmetimus.

✓ Rusija turi nuosavus energetinius bei technologinius resursus, kas leidžia esant ekonominiam tikslingumui, naudoti ne tik senesnius, bet ir diegti naujas pažangias technologijas.

ELEKTROS KAINOS ĮMONĖMS EUROPOS ŠALYSE BE MOKESČIŲ (EUROSTAT DUOMENYS)

REZIUMĖ

1. Elektros energijos importas sukuria konkurenciją vietiniams elektros gamintojams ir sumažina elektros kainą vartotojams, taip pagerindamas sąlygas **Lietuvos pramonės gamintojams** (nereikia imti kelių pavyzdžių, kur kai kurie pramonininkai investavo į nuosavą elektros gamybą, iš anksto neužsitikrinę kuro tiekimo sąlygų ir nepaskaičiavę elektros savikainos).
2. Lietuva gali tapti elektros energijos tranzito mazgu, taip užsitikrindama energetinį saugumą, ne didesnes nei pas kaimynus elektros kainas ir turėti nemažas papildomas pajamas.
3. Turimi gamybos pajėgumai Lietuvoje atsižvelgus į atliktą modernizaciją yra patikimi, tačiau neefektyvūs. Be to, baziniu režimu gali veikti tik viena Lietuvos elektrinė, tačiau aukšti jos kaštai būtų per didelė našta Lietuvos pramonei. **Mūsų skaičiavimais, importo pakeitimas vietine gamyba priklausomai nuo dujų kainų sudarys nuo 400 iki 600 mln. litų per metus (tai nėra labai didelis skaičius valstybės mastu, bet jei tie pinigai nukreipiami remiantis neefektyvia ir morališkai pasenusia gamyba, tai jau geriau persikirstyti juos į kitas biudžeto eilutes).**
4. Estija po 2016 metų susidurs su CO2 dujų išmetimo problemomis, ir tai greičiausiai iki nulio apribos jų galimybes eksportuoti.
5. Planuojami nauji mokesčiai iš trečiųjų šalių importuojamai elektrai be jokio plano “B” tik dar labiau pablogins konkurencinę aplinką Lietuvoje, o papildomi kaštai guls ant elektros vartotojų pečių.
6. Atominė elektrinė Lietuvai reikalinga, bet reikia labai gerai apskaičiuoti kiek ji kainuos, kiek bus konkurencinga ir pan., elektros rinkoje yra gausybė instrumentų, kaip apsidrausti nuo kainų svyravimų – svarbiausia, kad Lietuvoje vartotojai ir pramonė mokėtų konkurencingą kainą.

IŠVADOS

Visi elektros energijos pardavėjai – tiek vidaus elektros energijos gamintojai, tiek ir visi esami bei potencialūs elektros energijos importuotojai – šiuo metu konkuruoja bendroje skaidriai veikiančioje elektros rinkoje, tokiu būdu užtikrindami mažiausią galimą kainą vartotojams.

Sistemos patikimumui užtikrinti turi būti naudojama:

- (1) tiesioginis efektyvių gamybos šaltinių, galinčių konkuruoti su importuojama elektros energija, vystymo skatinimas;
- (2) turimų efektyviausių gamybos šaltinių, reikalingų užtikrinti sistemos patikimumui, palaikymas;
- (3) tolimesnis elektros jungčių su kaimyninėmis šalimis vystymas.

Neefektyvios vietinės gamybos iš importuojamų energetinių išteklių protegavimas reikštų tik papildomas sąnaudas (prie dabartinio VIAP), sukeliamas šių energetinių išteklių įsigijimo, kurias turėtų kompensuoti galutinis vartotojas.

AČIŪ UŽ DĖMESĮ!

INTER RAO LIETUVA

